

15.2.2013

3/050/2013

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntöne 14.1.2013, OM 5/41/2012

LAUSUNTO TULKKAUSDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

Oikeusministeriö on 14.1.2013 pyytänyt lausuntoa tulkkaustyöryhmän mietinnöstä ”Tulkkausdirektiivin täytäntöönpano”. Opetushallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomessa ei ole tällä hetkellä oikeustulkkeja koskevaa lainsäädäntöä, auktorisointia eikä rekisteröintiä. Opetushallituksen näkemyksen mukaan lailla tulisi säätää ainakin oikeudesta toimia oikeustulkkinä ja oikeustulkkien rekisteröinnistä. Opetushallitus hallinnoi auktorisoitujen kääntäjien tutkintojärjestelmää, jolloin kääntäjien osalta on mahdollista varmistaa, että viranomaismenettelyissä kääntäjänä toimii auktorisoitu kääntäjä. Sen sijaan tulkkausten osalta ei ole mahdollisuutta varmistaa, että tulkkinä toimiva henkilö on riittävän pätevä.

Mietintöön sisältyvissä lakiehdotuksissa tulkilta tai kääntäjältä vaadittava kelpoisuus määritellään seuraavasti: ”Tulkkinä tai kääntäjänä saa toimia rehellinen ja muuten kyseiseen tehtävään sopiva henkilö, jolla on tehtävän edellyttämät taidot.” Kyseisissä laeissa ei kuitenkaan määritellä, mitä käsitteellä *rebellinen* näissä tapauksissa tarkoitetaan. Opetushallituksen mielestä asia tulisi määritellä laissa.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamista koskevassa perustelutekstissä (s. 45) todetaan, että käänntöksen laadun turvaamiseksi tuomioistuimen tulisi ensisijaisesti määrätä kääntäjäksi auktorisoitu kääntäjä. Jos auktorisoitua kääntäjää ei ole saatavilla, tuomioistuin voisi määrätä kääntäjäksi muun tehtävään sopivan ja kykenevän henkilön. Opetushallituksen näkemyksen mukaan edellä tarkoitettun muun tehtävään sopivan ja kykenevän henkilön arviointi on vaikeaa, varsinkin silloin, kun on kysymyksessä harvinainen kieli.

Opetushallitus pitää ongelmallisena myös sitä, jos lakiin ei sisällytetä säännöksiä tulkin ja kääntäjän esteellisyydestä. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain perustelutekstissä (s. 44) todetaan, että tulkiksi tai kääntäjäksi tulisi yleensä määrätä henkilö, jonka puolueettomuutta ei ole syytä epäillä. Laki antaisi kuitenkin mahdollisuuden, esimerkiksi kiiretilanteessa, määrätä tulkiksi tai kääntäjäksi esteellisen henkilön, jos esteetöntä harvinaisen kielen tulkkinä tai kääntäjää ei ole saatavilla.

Perustelutekstissä todetaan, että tulkin tulisi olla sitä ammattitaitoisempi, mitä vaativammasta tehtävästä olisi kyse. Opetushallituksen näkemyksen mukaan kaikki tulkkaustehtävät vaativat vahvaa ammattitaitoa. Moni harvinaisen kielen tulkkaustehtävä voi olla erittäin vaativa kielellisesti ja terminologisesti, vaikkakin se toimeksiantajien mielestä on vähän vaativa.

Ongelmana on tällä hetkellä myös se, että Suomessa ei ole oikeustulkkeja koskevaa koulutusta. Opetushallituksessa valmistellaan oikeustulkin erikoisammattitutkinnon perusteita, jotka on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2013 aikana, minkä jälkeen voidaan aloittaa oikeustulkin erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus.

Pääjohtajan sijainen, ylijohaja

Petri Pohjonen

Opetusneuvos

Terhi Seinä